

Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет імені Івана Франка
Факультет педагогічної освіти

Кафедра початкової та дошкільної освіти

ЯКОБ'ЮК ОЛЕНА МИХАЙЛІВНА
ОЗНАЙОМЛЕННЯ З УКРАЇНСЬКОЮ НАРОДНОЮ ІГРАШКОЮ
ДІТЕЙ СЕРЕДНЬОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Магістерська робота

галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

спеціальність 012 Дошкільна освіта

Науковий керівник:

доцент кафедри початкової

та дошкільної освіти,

кандидат педагогічних наук, доцент

Лозинська С.В.

Львів-2023

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИКОРИСТАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНОЇ ІГРАШКИ ЯК ЗАСОБУ ФОРМУВАННЯ ВСЕБІЧНО РОЗВИНЕНОЇ ОСОБОБИСТОСТІ ДОШКІЛЬНИКА	7
1.1. Перші наукові дослідження української народної іграшки, як предмету навчання і виховання дітей.....	7
1.2. Історичний розвиток та види української народної іграшки.....	13
1.3. Формування всебічно розвиненої особистості дошкільника засобами народної іграшки.....	26
1.4. Програмові вимоги щодо ознайомлення дітей дошкільного віку з народною іграшкою.....	32
РОЗДІЛ 2. ТЕХНОЛОГІЯ ВИКОРИСТАННЯ НАРОДНОЇ ІГРАШКИ В ПЕДАГОГІЧНОМУ ПРОЦЕСІ СУЧАСНОГО ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ	37
2.1. Визначення рівнів сформованості знань про народну іграшку у дітей середнього дошкільного віку (констатувальний етап експерименту).....	37
2.2. Система роботи щодо використання української народної іграшки в роботі з дітьми середнього дошкільного віку (формувальний етап експерименту).....	50
2.3. Аналіз результатів проведеного експериментального дослідження (контрольний етап експерименту).....	61
ВИСНОВКИ	72
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	76
ДОДАТКИ	86

ВСТУП

Виховання підростаючого покоління для кожної нації є найважливішим складником національної культури. Передача всіх культурно-історичних традицій батьків, дідів і прадідів завжди гарантувала вічність життя нації. Справжнє виховання не може існувати в «чистому вигляді», тобто поза традиційною культурою певної нації. Всі найвидатніші педагоги світу визнавали, що виховання дитини завжди має ґрунтуватися насамперед на культурно-історичних цінностях своєї нації, а вже пізніше відбувається знайомство з традиціями інших народів. Протягом віків в Україні викристалізувався педагогічний досвід народу, втілений в його мудрості, вміннях і навичках виховання наступних поколінь.

На думку вчених, саме в середовищі національної культури і з використанням надбань традиційної народної педагогіки можливе успішне розв'язання проблеми формування особистості дитини (Л. В. Артемова, А. М. Богущ, Н. В. Лисенко, М. І. Стельмахович та ін.). Сучасна система виховання спрямована на формування розвиненої особистості, наділеної національною свідомістю, гідністю і прагненням зберегти й примножувати національну культуру.

Актуальність теми. Сучасна система виховання спрямована на формування розвиненої особистості, наділеної національною свідомістю, гідністю і прагненням зберегти й примножувати національну культуру.

Народна іграшка є спадщиною подібно до рідної мови, казки, пісні. Народні іграшки перевірені дитячою любов'ю до неї, дитячою грою. Народна іграшка несе в собі художню культуру народної творчості, розвиває самобутні риси естетики свого народу.

На значущість народної іграшки у вихованні підростаючого покоління вказували С. Ф. Русова, Е. А. Аркін, А. П. Усова, Е. О. Фльоріна, А. С. Макаренко та інші.

В українській народній іграшці знайшли відображення явища історичного буття, етичні й естетичні уявлення. Вона засвідчує своєрідні мистецькі риси, виявляє художню обдарованість народу, його прагнення до краси, творчу фантазію, мудрість етнопедагогіки. Однак до нині українська народна іграшка залишається маловивченою, її традиції не мають належного використання у художній та освітньо-виховній практиці. Антон Семенович Макаренко назвав іграшку «матеріальною основою» гри. А відомий вчений Юхим Аркін говорив, що іграшка є «життєвим нервом» гри. Іграшка – річ, призначена дітям для гри. В народі її ще називають цяцька, лялька, цяцянка, виграшка, забавка. Без неї гра неможлива. Як найсуттєвіший компонент гри, вона відіграє важливу освітню, розвивальну, виховну, навіть організаційну ролі. Як і гра, іграшка є важливим фактором психічного розвитку дитини, що забезпечує поступове здійснення нею усіх видів діяльності на більш високому рівні.

Народна іграшка – витвір специфічний. Своєю простотою й досконалістю, витонченістю форм, різноманітністю використаних природних матеріалів, образністю й естетичною довершеністю українська іграшка розвиває духовний світ дитини, пробуджує відчуття рідного коріння. Українська народна іграшка несе малятам цілком доступні знання про працю, відпочинок людей у давнину, їхній побут, мистецтво, життя загалом.

Використання народної іграшки в дитячому садку, сім'ї урізноманітнює ігрову діяльність дітей, збагачує, розширює сферу пізнання дитиною світу і свого народу, розвиває традиційні для національної, господарської, побутової культури навички.

Народна іграшка належить до унікальних явищ культури. Вона є предметом дитячої гри, засобом виховання та розвитку дитини, об'єктом творчості, реліктом культу, декоративною оздобою, сувеніром. Власне ці функціональні відмінності зумовили її активну роль у процесі культурної спадкоємності поколінь та мистецьку своєрідність.

У світлі викладеного вище постає актуальність проблеми нашого дослідження: технологія застосування народної іграшки в педагогічному процесі сучасного закладу дошкільної освіти.

Наукова новизна полягає у розробці методики формування всебічно розвиненої особистості дошкільників у процесі включення дітей у різні види творчої діяльності по опануванню мистецтвом української народної іграшки. Наше дослідження дало змогу визначити методичні рекомендації, що забезпечать ефективність процесу формування всебічно розвиненої особистості дітей дошкільного віку.

Вирішення цієї проблеми визначає **мету дослідження** – з'ясувати історію виникнення і розвитку української народної іграшки, теоретично обґрунтувати та експериментально перевірити технологію використання народної іграшки у педагогічному процесі сучасного закладу дошкільної освіти.

Об'єкт дослідження – процес застосування народної іграшки в освітньому процесі закладу дошкільної освіти.

Предмет дослідження – методика ознайомлення дітей середнього дошкільного віку з українською народною іграшкою.

Завдання дослідження:

- ознайомитися з історією української народної іграшки;
- розглянути види та особливості, значення української народної іграшки;
- охарактеризувати українську народну іграшку, як засіб формування елементів національної культури;
- визначити рівень знань та ставлення дітей до народної іграшки, її види та особливості;
- теоретично обґрунтувати педагогічні передумови використання народної іграшки;
- розробити та апробувати технологію застосування народної іграшки з дітьми середнього дошкільного віку.

Методи дослідження: теоретичні (опрацювання наукових джерел, узагальнення, систематизація, порівняння, отримання інформації), емпіричні (бесіда, спостереження, вивчення продуктів діяльності дітей, експеримент).

Структура та обсяг роботи. Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків. Обсяг роботи 137 сторінок, з них 82 сторінки основного тексту. Список використаних джерел містить 87 позицій.

ВИСНОВКИ

Гра та іграшка, на думку учених, – найважливіші складові будь-якої культури. Яка культура, такі і іграшки. Іграшка – культурне знаряддя, за допомогою якого в особливій «згорнутій формі» передається стан сучасної культури (цивілізації), напрям руху: до життя або смерті, процвітання або деградації, взаєморозуміння або відчуження. Іграшка здавна була і є предметом серйозної уваги теоретиків і практиків дошкільного виховання (С. Ф. Русової, Л. Артемової, О. П. Усової, М. Г. Стельмаховича, Н. В. Лисенко, А. М. Богуш).

Народна іграшка розвиває кращі людські риси з раннього дитинства, вона допомагає дітям краще зрозуміти народні ремесла, а також зближує їх з народною культурою, допомагає дізнатися про господарську та святково обрядову діяльність населення свого краю.

Сучасна дитина відірвана від середовища, яке створило народну іграшку, народну пісню, думу, розпис, вишивку, писанку і саме тому ми вихователі, повинні бути посередниками між читачем та народним майстром, чи книгою, яка розповідає про це чудове мистецтво.

Часто у оселі можна побачити народні іграшки – мотрійки, коники і ін. Їх тепер бережуть і тримають у кімнатах на почесному місці, тому що народні іграшки – найкращі прикраси. Іграшки ці радують не тільки дітей, але й дорослих.

Народна іграшка – витвір специфічний. Цінність її полягає у тому, що вона сприяє формуванню самостійності, творчої діяльності дітей. Народні іграшки використовуються з метою не тільки естетичного, а й морального, розумового, фізичного, трудового виховання. В процесі гри дитина розвивається, пізнає світ, наслідує і засвоює соціальний досвід. Іграшка виступає як засіб культурної наступності досвіду поколінь.

Народна іграшка поряд з колядками, казками, прислів'ями, приказками, думами, баладами становить безцінне духовно мистецьке надбання, однак на

відміну від інших видів і жанрів народної творчості їй чомусь не поталанило. У нас її не виділено і не проаналізовано, як окремий вид мистецтва.

Тому тема нашої роботи особливо актуальна. Ми – вихователі повинні спрямовувати свою роботу на те, щоб навчити дітей поважати творців народної іграшки, виховувати інтерес до них, повинні навчити дитину не тільки гратися народною іграшкою, а й сприймати її як витвір мистецтва, викликати бажання зробити щось подібне власноруч.

На нашу думку, народна іграшка потрібна дитині, як потішки, казки рідною мовою, як народні пісні, таночки, ігри, як усе мистецтво, в якому живе душа народу. І подавати її дітям треба в комплексі з народними звичаями, традиціями, творами фольклору, виробами майстрів. Подібно до рідної мови, казки, пісні, народна іграшка є чудовою культурною спадщиною, невичерпним джерелом мудрої і творчої народної педагогіки.

Таким чином ознайомлення з народною іграшкою повинно розпочинатися із молодшої групи та використовувати у процесі життєдіяльності дошкільників. Українські народні іграшки можна використовувати на усіх заняттях зображувальної діяльності, у самостійній роботі, включати їх у дидактичні ігри.

У середній групі продовжується робота по ознайомленню дітей з народною іграшкою (на заняттях рідний край, розвиток мовлення). Використання української іграшки для прикрашення групової кімнати розвиває у дітей пізнавальну активність.

У старшій групі проводяться мистецтвознавчі бесіди з дітьми (історичні відомості про іграшку, як вона виготовляється, чим прикрашена, особливості розпису).

Вивчення стану використання народної іграшки в організації освітнього процесу дітей старшого дошкільного віку продемонструвало недостатнє використання її в якості засобу естетичного виховання та педагогічного процесу загалом. Програми виховання і навчання дітей передбачають ознайомлення

дошкільнят з творами народних майстрів, декоративного мистецтва, народною іграшкою як яскравим проявом ужиткового мистецтва українського народу.

Стан проблеми використання української народної іграшки в освітньому процесі сучасного дошкільного закладу, свідчить, що практики суспільного дошкільного виховання розуміють важливість і необхідність ознайомлення дітей з українською народною іграшкою, але при цьому явно недостатньо використовують її та не мають чіткого уявлення про шляхи її застосування. Для виявлення сформованості елементів національної культури у дітей розроблено критерії і показники, які об'єктивно характеризують рівень набутих дітьми знань, умінь, навичок.

На основі діагностичних даних та аналізі сучасної педагогічної та методичної літератури нами було розроблено систему роботи з дітьми. Увага акцентувалась на доборі народних іграшок, форм роботи та методів доцільного їх використання в освітньому процесі. Розроблена система роботи включала заняття, ігри, розваги, спостереження. А систематизація програмового матеріалу поряд з обраними формами й методами роботи довели свою спроможність щодо можливості ефективного використання народної іграшки в освітній роботі з дітьми середнього дошкільного віку.

В результаті цілеспрямованої роботи дошкільники почали адекватно розуміти призначення української народної іграшки в житті людей, пояснювати символічний зміст традиційних іграшкових образів, визначати декоративні та пластичні засоби художньої виразності, творчо й самостійно застосовувати знання про неї і ігровій та зображувальній діяльності. В дослідженні обґрунтовано результативність технології навчання, за якою цілеспрямовано розвиваються творчі здібності дитини та відбувається процес набуття спеціальних навичок та вмінь. Вона передбачає також створення належного середовища для розвитку пізнавальної творчої активності дошкільників, сприятливий мікроклімат між педагогом і дітьми на заняттях і поза ними, співпрацю родини з закладом дошкільної освіти, доступність, варіативність

прийомів і форм організації діяльності дітей, доступність дитячому сприйманню підбраного матеріалу, що забезпечує самовияв дитини без прямої допомоги дорослого, а лише за умови опосередкованого керівництва і практичної творчої діяльності.

На основі отриманих результатів розроблено методичку формування всебічно розвиненої особистості дошкільника засобами української народної іграшки; методичні рекомендації для вихователів щодо використання народної іграшки в педагогічному процесі сучасного закладу дошкільної освіти, систему дидактичних ігор та знань, які спрямовані на сприйняття української народної іграшки як цілісного культурного явища.

Таким чином в ході роботи нами були розв'язані всі поставлені завдання. Ми розглянули історичні та теоретичні аспекти народної іграшки, обґрунтували місце та актуальність використання народної іграшки у роботі з дітьми середнього дошкільного віку, добилась прояву креативності, ініціативності, самостійності. Переконалися, що підвищення ефективності виховного потенціалу народної іграшки можливе при умові систематичного проведення освітньої роботи з використанням народної іграшки та включенням її у повсякденне життя і самостійну діяльність дітей.

Отже, використання народної іграшки в освітньому процесі сприятиме формуванню всебічно-розвиненої особистості, яка буде продовжувачем народних традицій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Абраменкова В. В. Батькам про ігри й іграшки. *Берегиня роду*. 2007. № 6. С. 6-11.
2. Андрусич Н. Пригадаймо майбутнє / Про національну (народну) іграшку. *Дошкільне виховання*. 2006. №1. С. 18-21.
3. Антонович Є. А. Декоративно-прикладне мистецтво. Львів : Світ, 1993. 272 с.
4. Артемова Л. В. Програма з українознавства. *Палітра педагога*. 2007. №1 С. 3.
5. Артюженко О. Світ символів і знаків. *Освіта*. 2012. С. 10.
6. Базовий компонент дошкільної освіти (нова редакція: дод. до наказу М-ва освіти і науки України від 12.01. 2021 р. № 33. Законодавство України / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0615736-12> (дата звернення: 25.06.2023).
7. Білан О. І. Українське народознавство в дошкільному навчальному закладі. У трьох частинах. Ч.3. Львів : ЛОІППО, 2017. 87 с.
8. Богуш А. М., Лисенко Н. В. Українське народознавство в дошкільному закладі: Практикум. Навч. Посіб. К. : Вища шк. 2003. 206 с.
9. Боечко М. І. Декоративно-прикладне мистецтво / Гуцульська народна іграшка, лемківська народна іграшка. *Розкажіть онуку*. 2014. №24. С. 45-47.
10. Боровик Н. В. Вчитися з життя / Традиції та звичаї народу. *Розкажіть онуку*. 2019. №5. С. 2-3.
11. Бурова А. Граємо разом [Про виховне значення ігор, іграшок у житті дитини, та участь у них батьків]. *Дитячий садок*. 2002. № 18.
12. Васильєва Т. Українська традиційна іграшка та лялька. *Дитячий садок*. 2012. №11. С. 3.
13. Види іграшок і їх вплив на психічний розвиток дитини дошкільного віку / Павелків Р. В. *Дитяча психологія*. К, 2018. С. 171-173.
14. Гаркуша Г. В. Дитина і навколишній світ. Розробки занять для дітей 4-6 років Х. : Вид. група «Основа», 2018. 202.

15. Гевережян Н. Народна іграшка – дорогоцінна спадщина українських дітей. *Дитячий садок*. 2008. ч.15. / 47 /. – С. 12-14.
16. Герус Л. Естетична української народної іграшки у контексті європейської традиції. Діалог культур: Україна у світовому контексті. *Мистецтво та освіта*. Львів, 1998.
17. Герус Л. Опішнянська глиняна іграшка в музеях Львова [Електронний ресурс] / Л. Герус // Народознавчі зошити. серія мистецтвознавча. 2014. №6. С. 1380-1393. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/NazMiste_2014_6_29.
18. Греськова В. В. Формування національної свідомості дітей дошкільного віку засобами народної іграшки. *Наукові записки. Серія: Педагогіка*. 2012. № 2. С. 54-57.
19. Гуцульська дитяча сирна іграшка. *Розкажіть онуку*. 2017. №28 24. С. 54–55.
20. Декоративно-ужиткове мистецтво в роботі з дітьми. *Народознавство в дошкільному закладі*. Тернопіль, 2003. С. 6-11.
21. Дем'яненко Н. Українська народна іграшка як засіб виховання дітей. *Гуманітарний вісник державного комунального закладу «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди» : наук.-теорет. зб. : педагогіка, психологія, філол., філос.* / [голов. ред. : В. П. Коцур]. 2009. Вип. 18. С. 54-56.
22. Дитина. Програма виховання і навчання дітей від 2 до 7 років. (наук. кер. Проскура О. В., Кочина Л. П., Кузьменко В. У., Кудикіна Н. В.). К. : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2019. 304 с.
23. Дитяча народна іграшка : [історія іграшки]. *Бібліотечка вихователя д/с*. – 2014. – лют. (3-4).
24. Душко Н. В Використання народної іграшки у навчально-виховній роботі з дітьми дошкільного віку: Навчально-методичний посібник. Хмельницький, 2018.

25. Євтушина Л. І. У рідному краї і серце співає... Українознавство як основа національного виховання дошкільників. Середня група. Х. : Вид. група «Основа», 2017. 79, [1] с.
26. Закон України «Про дошкільну освіту» : за станом на 25 листопада 2017 року / Верховна Рада України. – Офіц. вид. – К. : Парламентське видавництво, 2017. – 31 с.
27. Калуська Л. В. Комплексна програма розвитку, навчання та виховання дітей дошкільного віку «Соняшник». Тернопіль : Мандрівець, 2019. – 144 с.
28. Калуська Л. В. Форми роботи з педагогічними кадрами з проблеми використання народних ремесел у дошкіль. закладах. *Науково-методичний вісник*. 2015. №4. С. 59-62.
29. Каплуновська О. Україна – моя Батьківщина. Парціальна програма національно-патріотичного виховання дітей дошкільного віку. Тернопіль. Мандрівець, 2016. 72 с.
30. Кириченко Н. Ліплення – чаруюче мистецтво, зіткане на глині. *Дитячий садок*. 2019. С. 2-23.
31. Кільова Г. Народна іграшка як засіб виховання дітей. *Рідна школа*. 2018. № 6. С. 59-63.
32. Ковалевська О. Й. Знайомство з народними іграшками. *Розкажіть онуку*. 2018. № 5-6.
33. Ковалевська О. Й. Розглядання народних іграшок. *Розкажіть онуку*. 2019. № 4.
34. Коваленко Т. Педагогічний потенціал народної іграшки. *Збірник наукових праць Полтавського університету. Серія «Педагогічні науки»*. Полтава, 2017. вип.6. С. 62-74.
35. Коваленко Т. Українська народна іграшка. *Мистецтво та освіта*. 2018. №4. С. 44-49.
36. Космінська В. Б. Теорія і методика зображувальної діяльності в дитсадку. К., 2018.

37. Котляр В. П. Основи образотворчого мистецтва і методика художнього виховання дітей. Запоріжжя, 2013. С. 63-70.
38. Кравець Л. Ф., Берес Б. Б. З бабусиної скрині. *Бібліотечка вихователя дитячого садка*. К., 2005 / 96. Вип. І.
39. Краєва Л. О. Нетрадиційні методи виготовлення виробів із солоного тіста. Ліплення. *Дошкільний навчальний заклад*. 2017. №5. С. 34-48.
40. Кривоніс М. Л. Патріотичне виховання в ДНЗ. Л. Харків : Вид-во «Ранок», 2017. 192 с.
41. Крутенко Н. Розповіді про кераміку. К. Либідь, 2012. 226 с.
42. Лазарева Л. М. Обереги нашого дитинства: Програма щодо ознайомлення дітей дошкіль. віку з народними ремеслами та укр. оберегами. *Дошкільний навчальний заклад*. 2008. №7. С. 2-21.
43. Лозован М. Генна пам'ять народної іграшки. *Поштовий вісник*. 2018. № 7. С. 5-6.
44. Луценко І. О. Моя країна – Україна. Українське народознавство для дошкільнят. Аконіт, 2019.
45. Маховська С. Міфологічна семантика традиційної народної іграшки. *Наукові виклади*. №1. 2019. С. 66–69.
46. Маценко Т. М. Ігротека вихователя ДНЗ. Система розвивальних ігор для дітей 4–5-ти років (середня група). Х. : Вид. група «Основа», 2017. 144с.
47. Медведєва Г. Українській іграшці – 26 століть: / Матеріали до проекту «Роль іграшки в житті дитини». Шкіл. світ. 2017. №18 /434/ С. 25-27.
48. Михайлюк О. Традиційна українська лялька – педагогічно та екологічно. *Дзеркало тижня*. 2014. 17 січ. (№2).
49. Музейні подорожі в минуле: народознавче виховання. *Дошкільне виховання*. 2016. №8. С. 14-15.
50. Найден О. С. Українська народна іграшка. *Смислові та обрядові основи*. 1991. №3. С. 27-30.

51. Найден О. С. Українська народна іграшка: Історія. Семантика. Образна своєрідність. Функціональні особливості. АртЕк, 1999. 256 с: іл. .
52. Народна іграшка // Кононенко П.П., Сніжко В., Кононенко М. *Україна: природа, людина, екологія*. К., 2016. С. 90-92.
53. Народна іграшка у виховному процесі [Електронний ресурс] : консультація для батьків. Режим доступу : <http://dnz6.varashosvita.rv.ua/konsul-tatsiyi-2/narodna-igrashka-u-vy-hovnomu-protsesi/>
54. Національне виховання дітей дошкільного віку / Ващенко Г. // Твори. Т.4. Праці з педагогіки і психології. К., 2000. С. 317-322.
55. Нечаева В. Г. Народознавство у дитячому садку.К. : Знання, 2019. – 368 с.
56. Овчиннікова В. Використання народних обрядів у руховій діяльності дітей. Дошкільне виховання. 2016. №10. С. 18-19.
57. Огурцова С. Дитина у світі скульптури. *Дитячий садок*. 2019. №14. С. 14-15.
58. Ознайомлення дошкільнят із народними звичаями та обрядами: Методичний посібник для пед .працівників дошкіль. закладів. Івано- Франківськ : Обл. ін-т ПОПП, – 2013. – С. 69.
59. Ольжич О. Національне виховання українського дошкільця. К., 2017. С. 122-124.
60. Орел Л. Г. Дитяча народна іграшка на Україні / Л. Г. Орел // Початкова школа. – 1991. – №2.
61. Педан М. В., Мудракова Н. І. Перспективне планування освітнього процесу в групі п'ятого року життя. Х. : ВГ «Основа», 2016. 256 с.
62. Піроженко Т. О. Становлення внутрішньої картини світу дошкільника. Монографія. Кіровоград. Імекс- ЛТД, 2012. 236 с.
63. Пехота О. М., Кіктенко А. З. Освітні технології. Навчально-методичний посібник .К. : А.С.К., 2020.
64. Поніманська Т. І. Дошкільна педагогіка: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів.К. : «Академвидав», 2016. 456 с.

65. Пономарьова Н. Відлуння старовини. *Дошкільне виховання*. 2017. №10. С. 23-25.
66. Радущинська О. Українські свята. К. Видавничий дім «Калита», 2017.
67. Рубаха І. П., Рубаха Л. М. Любій малечі про цікаві речі. Середня група. Х. : Вид-во «Ранок», 2009.
68. Рудник І. Бабусин посуд. *Дошкільне виховання*. 2014. №1. с.16-17.
69. Русова С. Теорія і практика дошкільного виховання. Львів-Краків- Париж, Просвіта, 1993.
70. Станкевич М. Декоративно-прикладне мистецтво. Львів, 2013. – С. 27-28.
71. Стельмахович М. Г. Народне дитинознавство. К. : Знання, 1991.
72. Стельмахович М. С. Українська народна педагогіка. К. : ІЗМН, 1997.
73. Суржанська В. А. Творчі завдання у роботі з дітьми старшого дошкільного віку: Навчальний посібник.К. : Науковий світ, 2014.
74. Сухорукова Г. Малювання за народними казками / Один із засобів нац. Виховання. *Дошкільне виховання*. 2014. №8. С. 13-15.
75. Українська народна іграшка. Альбом-каталог всеукраїнської виставки / Автор-упоряд. Є Шевченко. К. : Народні джерела, 2016. 96 с.
76. Українська родина. Родинний і громадський побут. К. : Вид. ім. О. Теліги, 2016. 644 с.
77. Усі заняття в групі середнього дошкільного віку. 5-й рік життя. I півріччя [Текст] / уклад. О. А. Шевцова Х. : ВГ «Основа», 2015. – 205 [3] с.
78. Усі заняття в групі середнього дошкільного віку. 5-й рік життя. II півріччя [Текст] / уклад. О. А. Шевцова Х. : ВГ «Основа», 2015. – 252 [4] с.
79. Щербак Т. І. Психологія народної іграшки. *Проблеми сучасної психології*. 2015. №30. С. 73.
80. Щербань О. Бариня, панянка – лялька, яку можна з’їсти. *Народне мистецтво*. 2008. № 3-4. С. 80-81.
81. Юрченко П. Народне мистецтво: Україна. К. : Мистецтво, 2017. 45 с.

82. Янківська О. П. Значення народної іграшки в дитячому віці. К. : Знання, 2015. 129 с.
83. Якоб`юк О. Види української народної іграшки: лялька-мотанка. Матеріали Третьої Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів, аспірантів та молодих учених «Педагогічна освіта у світлі реформ та викликів». Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2023., 77-79
84. Якоб`юк О. Формування всебічно розвиненої особистості дошкільника засобами народної іграшки. «Освітній альманах» [вступ. слово, впоряд., заг. редак. Н. Мачинської]. Львів : Львівський національний університет імені Івана Франка, 2023. 6., 559-563.
85. Traditional Ukrainian toys' fantastic rebirth [Electronic resource] / 112 international. – 2016. – [Cited 2016, 22 Dec.]. – Available from : <https://112.international/ukraine-top-news/traditional-ukrainian-toys-fantastic-rebirth-12348.html>.
86. Ukrainian folk art [Electronic resource] / Destinations UA. – 2018. – [Cited 2018, 2 Apr.]. – Available from : <https://destinations.com.ua/art/ukrainian-folk-art>.
87. Ukrainian folk toy [Electronic resource] / Ukrainian art library. – 2018. – [Cited 2018, 17 Mar.]. – Available from : <http://en.uartlib.org/ukrainian-folk-toy>.